

machtig denken Gods is; dat ons tegenkomt, maar veeleer een bijeenvoering van allerlei menselijke meeningen. Nu behoort het wel geen nadere aanwijzing, dat wie zoo de zaak opneemt, reeds hiermee alle geloof in de Schrift verzaakt heeft. Immers wie gelooft en belijdt, dat er in de Schrift één doorlopend geïnspireerd openbaring tot ons spreekt, kan geen verschil tusschen de onderscheiden schrijvers aannemen voor wat de belijdenis der waarheid betreft. Hiermee valt of staat geheel het Schriftgezag. Iets waar dan nog bijkomt, dat het zoo ongerijmd is, zoo wijdvertakte en uiteenlopende dogmatische voorstellingen bij de onderscheiden schrijvers van het heilige Boek aan te nemen. Van Paulus willen we nu nog wijzen, maar verbeeld u van Petrus, den Galileischen visscher van Capernaum, den eigen wijsgeerige, door hem zelf uitgezochte, hooggeleerde dogmatiek!

Dr. A. K.

„Mijne hand zal niet tegen u zijn”.

De HEERE zal richten tusschen mij en tusschen u, en de HEERE zal mij wreken aan u; maar mijne hand zal niet tegen u zijn. 1 Sam. 24: 13.

Concurrentie is onder menschen een zoo harde zaak. En die vreedsturende concurrentie doet wellicht schier heel ons menschelek leven. Ge moet wel vragen: „Waarom trunt de concurrentie het hart des menschen niet?”

„Meest hoort men van concurrentie in 't winkelen. Minder op de dorpen, omdat in een gewoon dorp veelal maar één zaak in elk vak gedreven wordt. In de grootere steden daarentegen, waar schier in elke buurt meerdere winkels van gelijke soort hun waar te koop aanbieden, is concurrentie het klagewoord van den dag.

Telkens hindert 't, als een vroegere klant van u nu uw winkel voorbijgaat, en zoo ge hem in ziet gaan bij uw concurrent en buurman. Sterk prikkelt het, zoo ge dien concurrent allerlei middel ziet aanwenden om aller aandacht op zijn zaak te vestigen. En merkt ge dan, dat uw concurrent, om zijn zaak te doen bloeien, middelen aanwendt, die er toch eigenlijk voor de rechtbank der eerlijkheid niet met goed kunnen, dan komt er zoo licht bitterheid in uw hart op, voelt men de verleidende werken, om insgelijks tot zulke middelen zijn toe te vluchten te nemen, en valt meer dan één tenslotte zelf in een zonde, die hij voorheen zoo scherp in zijn buurman veroordeeld had. Het kwam nu zelfs zoover, dat er een wet tegen uit zal gaan, om althans het ergste te stuiten.

Alleen maar, beeld u nu niet in, dat enkel in de winkelaankoop of in 't bedrijf de concurrentie haar gevaarlijke rol speelt.

Om 't maar aanstonds van den vlak tegenovergestelden, d.i. van den geestelijken kant te nemen, concurrentie is er zelfs soms onder Bedienaren des Woords, vooral waar er in een kerk maar twee zijn. Trekt dan de één sterk, en slaagt de ander er niet in, even machtig te boeien, dan krijgt ge zoo licht de concurrentie van de volle en de leegte beurt. En o, vraag dan niet, wat er in de eene pastorie soms over den bewoner der andere pastorie geklaagd wordt.

En zoo is 't letterlijk in heel ons menschelek saamleven.

Bij de artsen in een groote stad merkt ge telkens hetzelfde. Bij de advocaten is 't niet anders. Onder lesgewende docenten vindt ge 't evenzoo.

Zelfs ook buiten beroep en bedrijf ontwaart ge zoo telkens de concurrentie, wie op een meeting met zijn spreken het meeste succes heeft, wie in een gezelschap door zijn discours het meest opgang maakt, wie bij het turnen den ander de loefsteeft, en niet 't minst zelfs woelt de concurrentie in de behaagzucht van de maagden onder de jongelingen, en van de jongelingen in den kring der maagden.

Tot op school toe komt die concurrentie uit, wie no. 1 en wie no. 2 zal zijn. Van de hoogste sport van de levensladder tot de laagste is 't altoos weer de concurrentie, die een macht in ons saamleven blijkt te zijn.

En wat hierbij 't bangste aandoet, onze God heeft 't altoos gewild.

Of is 't niet zoo, dat de krachten op elk gebied van ons menschelek leven zoo ongelijk zijn toebedeeld. Wat prachtige zang krijgt ge op eens te beluisteren, en gij, arme, kunt zelfs de maat niet houden. Wegslendend was het welsprekend woord dat ge opvingt, en gij stamelt er ge uw dierden volzin haalt. En zoo is 't met alles. Gaven en talenten worden door onzen God ons toebeschikt. En altoos weer is 't, de één tien, de ander drie, en de derde slechts één talent.

Spant nu 't leven, op wat manier ook, dan is de één de gelukkigste die roem inoogst, de ander de achterblijver die nauwelijks meetelt. Dit nu kan niet anders dan concurrentie geven. Waren allen gelijk in talent en gaven en sociale positie, zoo zou er geen concurrentie optekomen. Thans, nu ongelijkheid vast doorgaande regel is, kan de concurrentie niet uitblijven. En groot zelfs is 't goed, is de winste, is de vooruitgang die we aan deze concurrentie dank zeggen. Dege, scherpe concurrentie maakt slapende suikers wakker, en verhoogt, ja verdubbelt soms hun kracht. Een strek van 't land zonder concurrentie is als doodgeboren. Waar scherpe concurrentie heerscht, staat het wakker leven zooveel hooger.

Alleen maar, en dit is het droeve, gelijk in alles, zoo sluip ook in die concurrentie het gif der zonde in. En dan is er bijna geen actie in 't saamleven, die doodelijk rondwaart, bitterder haat en nijdver opwekt, en in meer volstrekten zin alle liefde voor 't nijdig egoïsme doet lijden.

Zie 't maar hoe 't zelfs tot in de politieke partijen toegaat. Ook die toch kunnen niet anders dan van concurrentie leven, en zeg nu zelf, is er één erf in het leven, waarop de boze drit minder den tegenstander spaart of ontrent, dan juist de politiek?

Maar hoor nu den van God geroepen Psalmist hierover.

Ook David was in hange concurrentie, en wel in een concurrentie waarin een roeping van Godwege hem geplaatst had. Eerst was Saul op Gods bevel door Samuel gezalfd, en, na Saul's val in zonde, ging tot Samuel gelijk bevel van Godwege uit, om nu weer David, Isai's zoon, tot Koning van Israël te zalven.

Strenger, strafte concurrentie was bijna niet

denkbaar. Concurrentie niet in de lagere sfeer, maar in de hoogste sfeer, in de sfeer van het Koninkrijk gezag.

Natuurlijk, Saul had na zijn uitwerping moeten zwichten. Hij mocht aan David geen concurrentie aandoen. Maar Saul wek niet. Hij wilde de kroon niet afleggen. En van dit oogenblik af stond Saul tegen David als concurrent in het Rijksweld over. Zoo scherp zelfs over, dat Saul 't op David's leven toelagde.

Met de sliep, die David in de spelonk van Sauls kleed afsteek, kwam dit tot botsing. David had Saul, die sliep, met zijn lans kunnen doorsteken. Zelfs werd David er door zijn manschap toe geprikkeld. Maar hij weerstaat de verzoeking. Hij doet 't niet. En als een oogenblik later Saul tegenover hem staat, en op hem afkomt, roept hij hem op kalmen toon uit de verte toe: „De Heere zal richten tusschen mij en tusschen u, en de Heere zal mij wreken aan u; maar mijne hand zal niet tegen u zijn!”

Kan wie door onheilige concurrentie gedrukt wordt, hooger standpunt innemen?

Niets toch is er in dit zeggen van David van zoetsappige vergoelijken van het onrecht. Wat recht is moet als recht geëerd, maar ook het onrecht, tot in den tegenstander of benijder, gevoelt. Als ook u, in wat concurrentie ook, metterdaad onrecht voor Gods heilig oog wordt aangedaan, mag dit niet verloofd, noch weggegoeld, maar mag en moet 't geklaagd aan God. Hij zal richten.

Maar geeft ge zoo het ongerechte leed, u door uw concurrent aangedaan, aan uw God over, dan moet 't leed van uw hart ook af zijn.

En of uw tegenstander dan al voort moge gaan, u het leven te verbitteren, dit geeft u nog in 't minst geen vrijheid om zijn bitterheid met bitterheid overzichts te beantwoorden.

Integendeel, juist om te toonen, dat ge uw leed over geleden onrecht waarachtiglijk aan uw God hebt overgegeven, mag er in uw hart zelfs geen bitter gevoel tegen uw belager blijven woeien.

Ge moogt, en moet zelfs, uw leed aan uw God klagen, maar zelf zult ge geen rechter zijn, en uw hand mag niet tegen uw concurrent, niet tegen uw tegenstander, niet tegen uw belager zijn opgeheven.

Wat ge aan Gods hand overgeeft, is uit uw hand weg.

Dr. A. K.

Amsterdam, 18 Juni 1915.

Tegen 't einde der tweede eeuw leefde te Rome een christelijk advocaat Minucius Felix geheten, even beroemd door zijn vaardigheid in de edele pleitkunst als door zijn fijn ontwikkelde smaak. Beide kwaliteiten maakte hem zeker bij uitnemendheid geschikt om voor het publiek van zijn tijd een apologie van het Christendom te schrijven, waarin hij de leer en het leven der Christenen verdedigt tegen de bezwaren en lasterlijke geruchten, die tegen hen werden rondgestrooid. Hij doet dat niet in een stijf en geleerd betoog, maar in den gezelligen vorm van een dialoog tusschen twee van zijn vrienden, die hij saam laat disputeren, gezeten op de pier bij de modebadplaats der Romeinen, Ostia; de eene vriend, Caecilius, is een filosofisch bijgewerkte heiden, die als representant optreedt van wat 'n verlicht Romein van die dagen voor bezwaren tegen het Christendom had; de ander is Octavius, die het Christendom verdedigt, en naar dezen laatste is de apologie genoemd geworden.

Interessant is deze apologie nog altoos, niet alleen omdat men er uit leeren kan hoe de paganistische wereld van die dagen over het opkomend Christendom oordeelde, maar ook omdat men bij het lezen telkens getroffen wordt door sterke trekken van overeenkomst, die dit oude paganismen met het paganismen van onzen tijd vertoont.

Zoo komt, om nu maar op dit ene punt te wijzen, in dezen dialoog ook ter sprake de quaestie van de *lijkerbranding*. Lijkerbranding was destijds te Rome de gewone vorm van „begraven”, en het gaf niet weinig aanstoot en ergernis, toen de „lichtschuwer” secte der Christenen, zooals Caecilius ze noemt, — precies zooals onze liberalen spreken van de „nachtschool” — met deze gewoonte braken en hun dooden begroeven in de Catacomben. Dat verschil was natuurlijk niet toevallig; Caecilius althans was zeer goed, dat het samenhang met het geloof der Christenen aan de opstanding der dooden. Vandaar dat Caecilius begint met dat geloof aan de opstanding der dooden bespottelijk te maken; 't is, zegt hij, een oudwijfsche fabel, te meenen, dat onze lichamen, die tot stof en asch vergaan zijn, weer zouden kunnen opstaan. En met de bekende argumenten, waarmede ook nu een „verlicht denker” aan een Christen de dwaasheid van dit opstandingsgeloof zou trachten duidelijk te maken, tracht ook hij aan te toonen, dat het met de wetten der natuur en met alle redelijkheid in strijd is, aan zulk een opstanding te gelooven. Toch is het, zegt hij, op dien dwazen grond, dat de Christenen een afschuw hebben van de brandstapels, waarop wij de lijken verbranden, en de begravenis in de vlammen veroordeelen. Als, zoo gaat hij spottend voort, niet elk lijk toch door verloop van tijd weer in stof wordt opgelost, en het er iets toe doet, of het door de wilde dieren verscheurd, door de zee verteerd, door de aarde bedekt of door de vlammen verolonden wordt. Indien, voegt hij er hoegwijls aan toe, de lijken er gevoel van hebben, dan is immers elke manier van begraven voor hen een pijnlijke straf; maar indien ze er niets van voelen, dan is 't een weldaad, hoe sneller 't ontbindingsproces afloopt.

Is 't nu te sterk gesproken, wanneer men van Christelijke zijde in den zonderlingen ijver, waarmede men in sommige kringen thans weer voor de invoering van de lijkerbranding ijvert, een terugkeer naar dit oude paganismen ziet? Niet alleen, omdat men in deze kringen, evenals Caecilius dit deed, het Christelijk geloof aan de opstanding des vleeschels als een oudwijfsche fabel beschouwt, maar ook omdat men ons met precies dezelfde argumenten aan boord komt als deze heiden uit het oude

Rome, om te betoogen, dat het voor een Christen er toch eigenlijk niets toe afdoet, of men zijn lijk verbrandt dan wel 't begraaft, want dat het in beide gevallen toch evengoed tot stof terugkeert.

Dienstplicht voor Theologen.

Nu de Regeering algemeenen oefenplicht wil invoeren om het geheele volk weerbaar te maken, wanneer een buitenlandsche vijand onze onafhankelijkheid bedreigen zou, is de vraag opgekomen, of de dusver bestaande vrijstelling voor Theologen van militairen dienst niet behoorde opgeheven te worden.

De Theologische studenten te Leiden hebben zich reeds met een verzoek in dien geest tot de Regeering gewend en daarbij steun ontvangende van de Theologische studenten aan de Stedelijke Universiteit te Amsterdam. De Theologische studenten te Groningen verklaarden echter, niet met dit verzoek te willen meegaan, en evenzoo oordeelden de Theologische studenten aan de Vrije Universiteit. Naar het ons voorkomt, terecht.

Al waardeeren we toch de vaderlands-liefde van de Leidsche studenten, die in tijd van nood het vaderland willen helpen verdedigen, toch kan dit doel zeker wel langs een anderen weg worden bereikt. De bestaande vrijstelling wil niet zeggen, dat een theologisch student niet dienen mag, maar dat hij op zijn verzoek vrijstelling verkrijgen kan. Wie de vrijstelling van theologien niet billijk acht tegenover de andere studenten, of eventueel voor het vaderland wel de wapenen wil dragen, heeft dus niets anders te doen, dan dit verzoek om vrijstelling niet in te dienen.

Een geheel andere zaak is het echter, de vrijstelling uit de wet weg te nemen, waardoor oefenplicht voor alle theologische studenten verplichtend zou worden. Indien deze oefenplicht nu alleen verplichtingen meebracht voor deze theologen, zoolang ze student waren, zou hiertegen minder bezwaar bestaan. Toen tijdens den oorlog met België een Leidsch vrijwilligers-studentencorps mede ten strijde optoog, heeft zich daarbij menig theoloog gevoegd.

Geheel anders staat de zaak echter, nu uit dezen oefenplicht zou voortvloeien, dat deze studenten, wanneer ze straks predikant zijn geworden, ook tot actieven dienst in het leger zouden kunnen worden geroepen. En al zijn er thans reeds stemmen van enkele predikanten in de pers opgegaan, die openlijk verklaarden, dat ook voor de predikanten de vrijstelling moest worden afgeschaft, omdat ze als burgers van het vaderland even goed als ieder ander burger verplicht zijn het vaderland te verdedigen, toch schijnt ons dit standpunt niet zonder ernstige bedenking te zijn.

In Frankrijk, waar de Staat al zeer weinig rekening houdt met Kerk en Religie en de revolutionaire beginselen het diepst zijn doorgedrongen, zijn ook de Protestantse predikanten, Roomsche priesters en Joodsche rabbijnen tot den krijgsdienst verplicht; maar in Duitschland, waar de Religie nog veel hooger in eere staat in het volksleven, zijn de geestelijken van den krijgsdienst vrijgesteld; en nog onlangs heeft Duitschlands keizer, toen ook hier de aandrang opkwam om deze vrijstelling op te heffen, zich hiertegen bevestigd verzet. En we maken er geen geheim van, dat we in dit opzicht veel liever met Duitschland dan met Frankrijk medegaan.

Voorreest, omdat het niet past bij het ambt van een Dienaar des Evangelies, dat hij actief aan den krijg deelneemt. Als veldprediker mag hij in 't leger op zijn plaats zijn, maar niet als mede combattant. Toen in den Hugenootenoorlog in Frankrijk sommige protestantse predikanten megingen vechten als soldaat of kapitein, heeft Calvijn dit bevestigd afgekeurd. „Het is geen passende daad voor een predikant, schreef hij 16 Mei 1562 aan de predikanten te Lyon, dat hij soldaat of kapitein wordt, en nog veel erger is het, wanneer hij den kansel verlaat om de wapenen te gaan dragen.”

Maar ook afgezien daarvan heeft het land er veel meer belang bij, dat de predikanten, wanneer de jammer van den oorlog over ons land kwam, in hunne gemeenten zouden blijven om daar troost, bemoediging en steun te bieden, dan dat hun betrekkelijk klein getal een weerkracht aan de grenzen kwam versterken. Reeds in Augustus van het vorig jaar, toen een oogenblik de oorlogspaniek de menschen om het hart sloeg, bleek, hoe de gemeenten haar predikanten geen dag konden missen, en welk een machtigen invloed ten goede van hun aanwezigheid uitging. En natuurlijk zou dat nog veel sterker gevoeld worden, wanneer er oorlog kwam en ons land zelfs aan een invasie van den vijand werd blootgesteld. De herder hoort dan bij de kudde en zijn plaats is dan niet op het slagveld. Het luttel nut, dat hij daar zou kunnen doen, weegt niet op tegen de ontzaggelijke schade, die door zijn afwezigheid de Kerk zou lijden.

Een droeve breuke.

Het voorstel van de Utrechtsche professoren, dat de Hervormde Synode trachten zou een modus vivendi te vinden, waarbij de verschillende richtingen in de Hervormde Kerk zich zelfstandig kerkelijk organiseren zouden met behoud alleen van den administratieve band, heeft niet alleen, gelijk te wachten was, scherpe tegenkanten gevonden bij de Confessioneele, maar ook de *Waarheidsvriend*, het orgaan van den Gereformeerde bond, keurde het indienen van dit voorstel openlijk af en verklaarde er niet mee mede te kunnen gaan.

Gevolg daarvan is geweest, dat Prof.

Visscher zijn arbeid als mede-redacteur van de *Waarheidsvriend* gestaakt heeft en bedankte als lid van den Bond, waarbij hij vrij scherpe woorden aan het adres van den Bond voegde.

In dezen binnenlandschen oorlog willen we ons niet mengen. Alleen vergunne men ons, dat we ons hartelijk leedwezen uitspreken over de droeve breuk, die daardoor ontstaan is in de gelederen van hen, die voor herstel der Gereformeerde Kerk ijveren.

Nu door de afvaardiging van een modernen ouderling uit Drenthe de meerderheid op de a.s. Synode der Hervormde Kerk vermoedelijk verplaatst is van rechts naar links, jubelt men reeds van moderne zijde, dat de orthodoxie de nederlaag heeft geleden. Alleen een zeer krachtige en een vure actie van allen, die voor de belijdenis der Kerk opkomen, kan wellicht nog invloed uitoefenen op de leden der Synode, die min of meer wankel staan in hun overtuiging. En wanneer het nu blijkt, dat in de gelederen der bondgenooten zelf de splitszwam is binnengedrongen en een zoo invloedrijke persoonlijkheid als Prof. Visscher als Achilles naar zijn tent is gegaan, vreezen we, dat dit een droeve nederlaag der Christusbelijders voorspelt.

Ons smart dit, want het broederlijk samengaan van Confessioneele en Gereformeerden, de medewerking van de meer rechts-ethischen en de krachtige actie in heel het land, scheen hope te bieden, dat het eindelijk gelukken zou, in de Hervormde Kerk paal en perk te zetten aan het veldwinnen van het modernisme.

Thans vreezen we, dat heel deze met gloed en bezieling opgezette beweging in een dood slop is terecht gekomen.

Voor een vijand, die met innerlijke gedeeldheid geslagen is, is de Hervormde Synode heusch niet bang. Alleen eendracht had ook tegenover haar macht kunnen zijn.

De kinderen des Verbonds.

IV.

De gewone bedenking, die men telkens weer hoort aanvoeren tegen de verbondsbeschouwing van de kinderen der geloovigen, dat zij, althans ten opzichte van het grootste deel der kinderen, niet anders wezen kan dan een *fictie*, en dat zulk een fictie niet alleen in *strijd is met de waarheid*, die bovenal in Gods gemeente moet geëerd worden, maar dat ze ook een *groot gevaar* meebrengt voor deze kinderen des verbonds zelf bij het opwassen, mag daarom geen grond voor ons wezen, om deze leer onzer Gereformeerde vaders, gelijk ze in ons Doopsformulier zoo bevestigd hebben uitgesproken, te verwerpen omdat, gelijk we hebben aangetoond, deze leer geen menschelek uitendsel is maar de weergave van *God de Heere ons in zijn Woord heeft geleerd*. Dezelfde bedenking zou bovendien, zoo merkten we op, met evenveel recht kunnen worden ingebracht tegen de beschouwing, die Gods Woord ons evenzeer geeft aangaande de volwassen leden der gemeente, want ook dezen worden allen, zonder onderscheid, door de Apostelen aangesproken als „geheiligden in Christus Jezus”, als „geliefden Gods”, als „geloovige broeders in Christus”, hoe wel er toch geen twiifel over bestaan kan en het ook uit den inhoud van de brieven der Apostelen zelve genoegzaam blijkt, dat waarlijk niet al de leden dezer gemeenten, aan wie deze brieven gericht waren, daarom werkelijk kinderen Gods zijn geweest.

Nu weten we natuurlijk zeer goed, dat dit argument daarom weinig indruk op de tegenstanders van de verbondsbeschouwing der kinderen pleegt te maken, omdat ze — op hun standpunt volkomen consequent — natuurlijk evenveel bezwaar er tegen hebben, wanneer een Dienaar des Woords thans op dezelfde wijze, als de Apostelen dit deden, de gemeenteleden zou aanspreken als „heiligen in Christus”, maar maar daaruit blijkt dan ook te meer, hoe hun beschouwing heuch niet alleen bij de kinderen des Verbonds maar evengoed bij de volwassen leden der gemeente lijnrecht in strijd is met Gods Woord. We bedoelen dit niet in onvriendelijken zin, alsof deze broeders, onder wie vaak zeer ernstige mannen gevonden worden, daarom met opzet, wat Gods Woord ons leert, zouden verwerpen. Integendeel, ze meenen volkomen ter goeder trouw, dat ze voor de heiligheden Gods opkomen, dat de leer, die ze bestrijden, een uiterst gevaarlijke leer is, waardoor de zielen op een dwaalweg worden geleid, en ze beroepen zich voor hun gevoelens op tal van uitspraken van de Schrift, wier gewicht allerminst door ons ontkend wordt, zooals: dat niet alles Israël is, wat Israël heet; dat wie den Geest van Christus niet heeft, hem niet toekomt; dat zonder wedergeboorte niemand in het Koninkrijk der hemelen kan binnengaan. Maar al geven we dit alles toe, hun fout ligt daarin, dat ze de Schrift zoo *eenzijdig* lezen; dat ze wel een oog hebben voor al zulke uitspraken in Gods Woord, waarin gewaarschuwd wordt om niet te vertrouwen op de besnijdenis, of op de vleeschelijke afstamming van Abraham, of op het behooren tot het vleeschelijke Israël, en dat ze daarentegen heenelezen over die andere, even bestelde uitspraken der H. Schrift, waarin Gods Woord ons leert, hoe we naar het oordeel der liefde en onze kinderen en de volwassen leden der gemeente als kinderen Gods hebben te beschouwen. Daarom hebben we op deze uitspraken der Schrift nogmaals met volken nadruk gewezen, niet alleen om de verbondsleer onzer Gereformeerde Kerk daardoor opnieuw te bevestigen, maar ook om, kon het, de oogen dezer broeders te openen voor wat toch zoo duidelijk door Gods Woord ons wordt geleerd.

Voorat we thans nadert ingaan op de vraag, wat uit deze verbondsbeschouwing

volgt zowel ten opzichte van het recht onzer kinderen op de teekenen en zegelen van het Genadeverbond, als van hetgeen we aangaande onze kinderen te gelooven hebben, wanneer God de Heere hen vroeg uit het leven wegneemt en van de wijzen, waarop we, wanneer God de Heere hen in het leven laat, ze hebben op te voeden, dient echter eerst duidelijk te worden gemaakt, waarom deze verbondsbeschouwing van de kinderen der geloovigen waarlijk geen fictie is, gelijk men beweert, maar wel degelijk een realiteit, en wel een realiteit die voor deze kinderen des verbonds zelfs een ontzaggelijke verantwoordelijkheid met zich medebrengt. Indien deze verbondsleer niet anders inhield, dan dat de *ouders* naar Gods Woord hun kinderen hebben te houden voor kinderen Gods, erfenamen van het Koninkrijk der hemelen en geheiligd in Christus Jezus, dan zou, wanneer zulk een kind bij het opwassen bleek geen kind van God te zijn, Merin alleen een smartelijke teleurstelling voor deze ouders liggen, maar voor het kind zelf zou hieruit natuurlijk geen verzwaren van zijn schuld kunnen voortvloeien. Maar dit is niet zoo. *God zelf* noemt deze kinderen „zijne kinderen”, verklaart, dat Hij het verbond zijner genade met hen heeft opgericht en verzegelt hun dat in den doop; en wanneer ze dan toch bij het opgroeien dien God niet willen dienen en of openlijk de wereld kiezen en tot ongelooft vervallen, of bij een uitwendig Christelijken wandel en een zogenaamd historisch geloof in hun hart de genade Gods verwerpen, dan staan ze tegenover God den Heere schuldig, niet zooals ieder zondaar schuldig staat, maar schuldig als *verbrekers van het verbond*, dat Hij met hen heeft gemaakt, en zal daarom hun oordeel te schrikkelijker wezen. Dat is het, wat God de Heere bij Israël, zijn bondsvolk, klaagt, wanneer het naar Hem niet luisteren wil: „zij hebben het verbond overtreden, als Adam” (Hosea 6:7). En zoo zal Hij ook eens in den dag des oordeels tot deze kinderen des verbonds spreken. De gedachte, alsof dit verbond der genade, dat God met ons en onze kinderen oprecht, eigenlijk alleen beteekenis en waarde zou hebben voor de uitverkoren kinderen onder hen, maar niet voor alle kinderen, ook voor hen, die verloren gaan, is dan ook ten eenemale onjuist. Het is niet het Genadeverbond zooals het is met Christus zelf en met het Evangelie. Christus is niet alleen ter opstanding, maar ook tot een val gezet voor Israël; het Evangelie is niet alleen een reuke des levens ten leven, maar ook een reuke des doods ten doode. Men kan nu eenmaal niet met Christus en met het Evangelie in aanraking komen, of er gaat van dien Christus en van dat Evangelie een werking uit, zoo niet ten zegen, dan ten vloek. Daarom zegt Christus zelf, dat het Sodom en Gomorra verdraaglijker zal zijn in den dag des oordeels dan hun, die het Woord Gods gehoord en het verworpen hebben. En zoo is het ook met dit Genadeverbond, waarin God de Heere onze kinderen opneemt; is het hun niet ten zegen, dan verzaakt het hun oordeel. Daarop wijst de Schrift ons telkens weer. Zoo zegt de Apostel Paulus: „hoeveel te zwaarder straf zal hij waardig geacht worden, die den Zoon van God vertreden heeft en het bloed des testaments, waardoor hij geheiligd was, onrein heeft geacht en den Geest der genade smaadheid heeft aangedaan” (Hebr. 10:29). En evenzoo zegt de Apostel Petrus, dat de valsche profeten, *die den Heere, die hen gekocht had, verloochend hebben*, daarmede een haastig verderf over zich zelf hebben gebracht (II Petrus 2:2). Men verzwakt deze uitspraken der Schrift en laat den ontzaggelijken ernst, die daarin ligt opgesloten, niet tot zijn recht komen, wanneer men dit: „het bloed des testaments, waardoor zijn geheiligd waren” of „den Heere die hen gekocht had”, alleen verstaat van wat de gemeente naar het oordeel der liefde van derulken gedacht had, of van hetgeen, waarvoor ze zich zelf vroeger hadden uitgegeven, maar dat nu achteraf een leugen bleek te zijn. Calvijn, onze beste exegeet, die nooit de Schrift verdraaide om haar pasklaar te maken naar een vooropgezet systeem, maar die altoos ootmoedig buigt voor Gods Woord, denkt er niet aan, om bij zulke teksten met allerlei exegetische kunstenaarjen aan de klem van Gods woord te willen ontkomen. Hij neemt ze in volten ernst als waarschuwing, hoe God over derulken oordeelen zal. En hierop komt het metterdaad aan. Er is in deze teksten sprake niet van *ons oordeel*, maar van het *oordeel Gods*, en dat oordeel zal te schrikkelijker wezen, zegt de Apostel, omdat zij voor God schuldig staan, alsof zij het bloed des testaments, waarmede zij geheiligd waren, onrein hebben geacht en alsof ze den Heere, die hen gekocht had, verloochend hadden. Zooals de Apostel Paulus in I Corinthe 15:27 omtrent de ongelooovigen, die ten Avondmaal gaan, zegt, dat wie onwaardiglijk het brood eet, of den drinkbeker des Heeren drinkt, schuldig zal zijn aan het lichaam en bloed des Heeren en daarom zichzelf een oordeel eet en drinkt. Zeker, de ongeloofige ontvangt niet de waarheid des Sacraments, gelijk onze Geloofsbelijdenis in Artikel XXXV het uitdrukt, want hij ontvangt niet Christus, die door het Sacrament beteekend wordt. Maar al is het, dat hij alleen het uitwendige teken ontvangt, hij wordt toch door God zoo schuldig geacht, alsof hij metterdaad aan het lichaam en bloed van Christus zich vergrepen had. En zoo nu is het ook met den doop, die het Sacrament is van de afwassching met Christus bloed. Waarachtig niet dat bloed gewassen wordt, natuurlijk alleen Gods uitverkoren kind; dat ontvangt alleen de waarheid van het Sacrament; maar toch zal ieder kind, dat den doop ontving, wanneer het ongeloofig opgroeit, voor God

den 1
het b
den 4
en ve
den 7
den 7
den 1
in die
degen
wanen
door 1
hun 2
voor 3
Christ
om ni
zijn 1
wien
goten
dat is
zulk o
oorden
Christ
Het 1
schrik
te stell
zwaar
Gelijk
wie ce
tot afv
dat eer
ware e
(Luc. 1
Zoo
schouw
mensch
Heere
waarna
kinderen
want, n
niet, n
opgevo
Rijk Ge
zouden
Heere c
dit een
die de
Moloch
vragen
maar w
gedaan.
het opv
bonds 1
dan te
om nu
spreken
door z
vertride
gekocht
hebben”
Zoo t
van de
vaderen,
lijk de
leer de
maken,
ring en
een ing
doen gu
verbonds
de ouder
zaggelijk
opvoeding
en ze z
zelf, in
ken, veel
om hen
komen.

1. De
Dordtsch
— Kampi
De em
boek van
ting op h
Eenheid,
de Vrij A
In zijn
Formulier
lichting 8
VERKRIJG
DES MEN
TOT GOD;
tegenover
Remoat
verklaring
Da. Bon
toelichting
't daarin
Want in
van wat d
dreden en
ontrent d
is, zoo is
voor wie,
Formulier.
Het is
1884, in
Drie Form
deze Lich
terig te z
heldere u
heils”, m
van die u
antithetisch
ten, voor
een wat h
lijk dogma
Da. Bon
te voorzien
En, naar
geslaagd.
Dogmatie
in dit rijn
zijn, als z
over ik m
ziner phys
Ik heb
mij nog al
verblindt, a
predikant
gezien. Ma
tino heeft
er dan nu
even frisch
was.
Het is t
toelichting
ken en als
catechisante
en voorts
Remoatran